

Na osnovu člana 35. stav 1. tačka 1.1, Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo, kao i člana 1. stav 1. Zakona br. 04/L-155 o platnom sistemu, Odbor Centralne banke Republike Kosova, na sastanku održanom 28. juna 2018. godine usvojio je:

UREDBU O MEĐUBANKARSKOM PLATNOM SISTEMU

Član 1

Svrha i delokrug

1. Svrha ove Uredbe je utvrđivanje pravila i procedura za funkcionisanje međubankarskog platnog sistema na Kosovu.
2. Subjekti primene ove uredbe su učesnici međubankarskog platnog sistema.

Član 2

Definicije

1. Za potrebe ove uredbe upotrebljeni pojmovi imaju sledeće značenje:
 - 1.1. „Banka” označava subjekat koji je definisan Zakonom o bankama;
 - 1.2. „Nalogodavna banka” označava banku koja šalje uputstvo za plaćanje na teret svog računa u sistemu MPS;
 - 1.3. „Banka korisnika” označava banku koja prima jedno uputstvo plaćanja za kreditiranje svog računa u međubankarskom platnom sistemu;
 - 1.4. „CBK” označava Centralnu banku Kosova;
 - 1.5. „BIS” označava Banku za međunarodna poravnanje;
 - 1.6. „ATS” označava sistem automatskog prenosa;
 - 1.7. „ACH” označava automatizovani sistem međubankarskog kliringa za male vrednosti koje su ostvarene prema sesijama na neto osnovama;
 - 1.8. „Datum valute” označava bankarski dan u koji se ostvaruje platna transakcija;
 - 1.9. „OIT” Odeljenje za informacionu tehnologiju u CBK;
 - 1.10. „OPS” Odeljenje platnih sistema u CBK;
 - 1.11. „DOSP” Sektor za operacije platnih sistema u CBK;

- 1.12. „EUR” označava evro valutu;
- 1.13. „E-token” oprema koja nosi integrisani memorijski čip i/ili funkcije procesora i certifikat;
- 1.14. „Gridlock” označava situaciju koja se dešava sa transferima sredstava ili hartija od vrednosti, u kojoj neizvršenje instrukcije plaćanja (zbog nedostatka sredstava), blokira izvršenje niz drugih plaćanja, po nalogu drugih učesnika u sistemu;
- 1.15. „Platni sistem” označava skup instrumenata, bankarskih procedura i sisteme za prenos međubankarskih transakcija koji obezbeđuju protok novca;
- 1.16. „MPS” Međubankarski platni sistem;
- 1.17. „Centar za kontinuitet poslovanja” je hardverska i softverska celina koja služi u hitnim, vanrednim situacijama kada je primarni sistem izvan funkcije;
- 1.18. „ISO” označava Međunarodnu organizaciju za standardizaciju;
- 1.19. „AOT” označava automatizovanu obradu transfera;
- 1.20. „BIC” označava identifikacioni kod institucija koje učestvuju u MPS-u;
- 1.21. „ILF” označava podršku likvidnosti u toku dana (engleski: intraday liquidity facility);
- 1.22. „Likvidnost” označava sposobnost plaćanja učesnika u sistemu MPS-u;
- 1.23. „Klijent” označava nosioca računa u banci;
- 1.24. „Transakcija plaćanja” označava radnju koju je inicirao platilac ili plaćeni, za postavljanje, prenos ili povlačenje novca, bez obzira na odgovarajuću obavezu između platioca i plaćenog;
- 1.25. „FIFO (First in - First out)” označava princip koji raspoređuje naloge plaćanja, u zavisnosti od trenutka dolaska u sistem i gde nalog za plaćanje koji je prvi po redu stigao, prvi se poravnaju;
- 1.26. „Dovoljna sredstva” označava neto raspoloživa sredstva na računu za poravnanje učesnika u sistemu MPS-a, nakon neto poravnanja transakcija plaćanja;
- 1.27. „RTGS” označava sistem bruto poravnanja u realnom vremenu;
- 1.28. „PO” (eng. payment originator) znači ručnu registraciju transakcija institucije koja naređuje plaćanje komponente baziranu na vebu MPS-a;
- 1.29. „Transakcija plaćanja” označava radnju koju je inicirao platilac ili primaoc plaćanja, za uspostavljanje, prenos ili povlačenje novca, bez obzira na odgovarajuću obavezu između platioca i primaoca plaćanja;
- 1.30. „Poravnanje” označava akt poravnanja obaveza putem transfera sredstava, hartija od vrednosti ili drugih finansijskih instrumenata između dve ili više strana;
- 1.31. „Račun poravnanja” označava račun učesnika u MPS-u koji se koristi za održavanje sredstava poravnanja plaćanja između učesnika u sistemu;

- 1.32. „*Log file*” označava opisani istorijat radnog dana u sistemu MPS-a;
- 1.33. „*Početni presek*” označava maksimalni rok koji je utvrđen u redosledu rada u sistemu MPS-a za prijem plaćanja za klijente;
- 1.34. „*Završni presek*” označava maksimalni rok koji je utvrđen u redosledu rada u sistemu MPS-a za prijem plaćanja banka-banka;
- 1.35. „*Backup*” proces čuvanja rezervne kopije MPS-a;
- 1.36. „*Gateway*” Modul koji omogućava automatizovanu razmenu poruka između sistema MPS-a i glavnog sistema banaka;
- 1.37. „*Učesnik u sistemu*” označava člana sistema plaćanja kliringa ili poravnanja hartija od vrednosti ili stranke u sporazumu, koja uspostavlja sistem;
- 1.38. „*Direktan učesnik*” označava učesnika u MPS-u, koji može da obavlja sve dozvoljene aktivnosti u sistemu, bez upotrebe bilo kakvog posrednika;
- 1.39. „*Indirektan učesnik*” označava učesnika u MPS-u, koji koristi direktnog učesnika kao posrednika kako bi obavljao neke od dozvoljenih aktivnosti u sistemu;
- 1.40. „*Radni dan sistema*” označava dan ili deo dana tokom kojeg učesnici u sistemu su otvoreni za prijem, obradu i prenos platnih transakcija;
- 1.41. „*Netoizacija*” označava utvrđivanje neto obaveza plaćanja ili utvrđivanje konačne neto vrednosti obaveza poravnanja između dva ili više učesnika u platnom sistemu;
- 1.42. „*Poravnanja neto instrukcija*” označava poravnanje u neto osnovama transakcija plaćanja od komponente ACH prema sesijama kliringa;
- 1.43. „*Kliring*” označava proces prenosa, pomirenja, potvrđivanja instrukcija za transfer sredstava i hartija od vrednosti pre poravnanja i obuhvata netoizaciju instrukcija i stvaranje konačnih pozicija za poravnanje;
- 1.44. „*Instrukcija*” označava pismenu preporuku koju izdaje Izvršni odbor CBK-a;
- 1.45. „*VPN*” označava lokalnu mrežu koju isključivo koriste učesnici u sistemu MPS-a;
- 1.46. „*Kompjuter*” označava kompjuter pomoću kojeg učesnici prate odgovarajuća plaćanja i upravljaju svojim redom;
- 1.47. „*SRR*” označava sistem računovodstvenog registra;
- 1.48. „*Nalog za plaćanje*” označava bilo koju instrukciju od platioca ili primaoca plaćanja datu njegovoj ili njenoj platnoj instituciji u kojoj se zahteva izvršenje platne transakcije;
- 1.49. „*Platna transakcija*” označava radnju koju je inicirao platilac ili primaoc plaćanja, za uspostavljanje, prenos ili povlačenje novca, bez obzira na odgovarajuću obavezu između platioca i primaoca plaćanja.

Član 3

Organizacija i regulisanje međubankarskog platnog sistema

1. Uloga CBK-a u regulisanju međubankarskog platnog sistema je sledeća:
 - 1.1. CBK je vlasnik, upravlja i nadgleda međubankarskim platnim sistemom, i učesnik je u kliringu i poravnanju za vršenje plaćanja koje proizilaze iz njene operativne aktivnosti.
 - 1.2. CBK upravlja računima poravnanja, može pružiti likvidnost u toku dana i olakšanja za obezbeđivanje efikasnog i održivog sistema kliringa i isplata.
 - 1.3. Izrađuje podzakonske akte kako bi obezbedila funkcionisanje i sigurnost platnog sistema.
 - 1.4. Prihvata nove učesnike u MPS ili menja držanu informaciju za učesnike u MPS-u.
 - 1.5. Otvara i održava račune poravnanja, razvija proces u svojstvu agenta poravnanja.
 - 1.6. Potpisuje sporazum sa učesnicima MPS-a.
 - 1.7. Odlučuje o privremenom ograničenju i suspenziji pristupa učesnika u sistemu.
 - 1.8. Obezbeđuje razvoj međubankarskog platnog sistema u skladu sa sledećim standardima:
 - 1.8.1. Principi BIS-a o netoizaciji i principi infrastrukture finansijskog tržišta Odbora o platnom sistemu;
 - 1.8.2. Međunarodnu organizaciju za standarde (ISO) 20022;
 - 1.8.3. Evropsku centralnu banku.

Član 4

Upravljanje i operisanje međubankarskog platnog sistema

1. CBK održava funkcionisanje sistema, omogućujući učesnicima pristup sistemu u skladu sa radnim satima sistema.
2. Utvrđuje hitne planove, koji obezbeđuju blagovremeno ispunjavanje svakodnevnih procesa sistema, u nepredvidivim okolnostima.
3. Upravlja sistemom omogućujući učesnicima jednak pristup, na osnovu sigurnih mehanizama za zaštitu pristupa prema njim, za verifikaciju pošiljaoca instrukcija za plaćanje, za zaštitu pouzdanosti i poverljivosti dobijenih i očuvanih informacija od strane MPS-a.
4. Utvrđuje dnevne procedure otvaranja-zatvaranja, arhiviranja i backup-a sistema.
5. Određuje vreme operisanja MPS-a.
6. Određuje učešće učesnika u sistemu i obavlja procedure učlanjenja i sertifikacije novog učesnika u sistemu.
7. Upravlja bezbednošću sistema.

8. Prati međubankarski platni sistem i posebno:
 - 8.1. funkcionalno stanje sistema;
 - 8.2. poravnanje plaćanja;
 - 8.3. povezivanje MPS-a sa drugim sistemima;
 - 8.4. stanje slanja/primanja poruka platnih transakcija;
 - 8.5. stanje povezivanja VPN;
 - 8.6. status bilo kog tehničkog računa i neto pozicije u bilo koje vreme;
 - 8.7. poruke uvezenih plaćanja i njihov status;
 - 8.8. stanje računa poravnanja učesnika;
 - 8.9. izvršena plaćanja od/za jedan račun;
 - 8.10. transakcije plaćanja na čekanju na redu jednog učesnika.

Član 5

Nadzor međubankarskog platnog sistema na Kosovu

1. U okviru funkcije nadzora međubankarskog platnog sistema, CBK:
 - 1.1. Procenjuje i analizira sadašnje uslove sistema i rizike povezane sa sistemom u cilju poboljšanja sistema i povećanja efikasnosti, pouzdanosti, bezbednosti i stabilnosti međubankarskog platnog sistema.
 - 1.2. Izdaje uredbe i metodologije za smanjenje sistematskog rizika u skladu sa principima i preporukama o sistemima od sistematskog značaja.
 - 1.3. Sprovodi istraživanja u oblasti platnog sistema i poravnanja, u cilju razvijanja sistema.
 - 1.4. Interveniše u razvijanju MPS-a kroz:
 - 1.4.1. saradnju sa učesnicima i ostalim vlastima u ovoj oblasti;
 - 1.4.2. koordinaciju aktivnosti učesnika u sistemu;
 - 1.4.3. neophodne izmene sistema koje su u skladu sa ciljevima bezbednosti i efikasnosti; i
 - 1.4.4. u upravljanju vanrednim situacijama, analizirajući uzroke, tehničke ili operativne karakteristike, kao i efekte u sistemu plaćanja i sistemu finansija.

Član 6

Međubankarski platni sistem i njegove komponente

1. MPS je automatizovani sistem za obradu međubankarskih platnih transakcija (ATS) u Republici Kosovo.
2. MPS pruža, poravnanje na bruto osnovi pojedinačnih i hitnih plaćanja, poravnanje neto pozicija za izdavanje naloga za transfer u gomili i poravnanja hartija od vrednosti koja se primaju od strane Sistema registra računovodstva (SRR) u CBK.

3. Centralni sistem MPS-a uključuje:
 - 3.1. komponentu RTGS-a, za proces plaćanja u velikim iznosima i hitnim isplatama;
 - 3.2. komponentu ACH-a, za obradu plaćanja u malim iznosima;
 - 3.3. Komponentu PO-a, za ručnu obradu plaćanja, u slučaju nefunkcionisanja komponente „Gateway” za automatsko povezivanje učesnika sa MPS-om.
4. MPS omogućava razmenu poruka naloga za transfer prema međunarodnom standardu ISO 20022 kroz dvostruko povezivanje mreže VPN.
5. Razmena poruka platnih transakcija između učesnika i MPS-a omogućava se preko:
 - 5.1. gateway, za automatsku razmenu poruka između MPS-a i sistema komercijalnih banaka;
 - 5.2. radne stanice (kompjuter), za povezivanje u MPS učesnika preko veb pretraživača.

Član 7

Informacija iz međubankarskog platnog sistema

1. MPS pruža informacije u realnom vremenu za učesnike u vezi sa:
 - 1.1. poziciju likvidnosti u CBK;
 - 1.2. vrednost i obim individualnih i grupnih platnih transakcija koje se poravnaju za svakog učesnika;
 - 1.3. listu sa individualnim i grupnim platnim transakcijama koje čekaju na izvršenje;
 - 1.4. dovoljna sredstva za račun poravnanja;
 - 1.5. sadržaj fajlova individualnih i grupnih platnih transakcija;
 - 1.6. neto pozicije za poravnanje plaćanja od ACH;
 - 1.7. registrovani korisnici u MPS i njihove aktivnosti;
 - 1.8. raspored operisanja MPS-a i sesije kliringa.
2. Svaki učesnik je odgovoran za praćenje uplata izvršenih u toku dana, a CBK neće biti odgovorna za gubitke koji su nastali zbog nemarnosti učesnika za praćenje i upravljanje transakcijama na čekanju ili koje su odbijene.

Član 8

Poravnanje i izvršenje platnih transakcija preko RTGS-a

1. Kroz komponentu RTGS-a, izvršava se poravnanje u evrima i sa neograničenom vrednošću za:
 - 1.1. platne transakcije za račune klijenata učesnika u sistemu;
 - 1.2. transakcije između učesnika, što podrazumeva direktno naloženu transakciju za drugog učesnika;
 - 1.3. neto transakcije kliringa iz komponente ACH-a;

- 1.4. transakcije hartija od vrednosti i onih za podršku likvidnosti u toku dana (ILF);
 - 1.5. zahteve za poravnanje iz drugih platnih sistema;
 - 1.6. platne transakcije za povlačenje gotovine;
 - 1.7. međunarodne platne transakcije koje banke iniciraju sa svojih računa u CBK;
 - 1.8. platne transakcije koje su vezane za kamatne stope i naknade koje primenjuje CBK.
2. Trenutak prijema jedne transakcije u MPS je trenutak njegove tehničke validacije, ali pre nego što prođe test raspoloživih sredstava za poravnanje ili njenog postavljanja na listi čekanja.
 3. Poravnanje transakcije vrši se odmah nakon trenutka njegovog prijema od MPS-a, u slučaju da učesnici obezbede dovoljan iznos sredstava za pokrivanje poravnanja. Ako učesnik nalogodavac nema dovoljno sredstava na računu za poravnanje, platna transakcija će se staviti na listu čekanja.
 4. Procedure za poravnanje plaćanja na čekanju, za učesnike ili operatere koji se nalaze u postupku stečaja, regulisane su članom 19. Zakona br. 04/L-155 o platnom sistemu.
 5. Povlačenje platnih transakcija ne može se obaviti nakon izvršenja njegovog poravnanja i slanja poruke kod stranke primaoca. U ovom slučaju se može uraditi samo zahtev za povraćaj od strane primaoca.
 6. Za svaku uplatu koju učesnici šalju u RTGS, MPS će izvršiti validaciju i obavestiće učesnika o njegovom prihvatanju ili odbijanju.
 7. Nalogodavna banka izvršava RTGS platnu transakciju u MPS u roku od 15 minuta nakon iniciranja transakcije od strane platioca.

Član 9

Izvršenje plaćanja preko ACH-a

1. Preko komponente ACH-a, izvršava se kliring samo platnih transakcija u grupi, kao što sledi:
 - 1.1. koje su u vrednosti do 10,000.00 evra. Ovo ograničenje ne važi za vrste masovnih plaćanja (plaćanja sa UNIREF) i za Kos Giro;
 - 1.2. digitalno potpisanih i formatiranih u skladu sa formatom ISO20022.
2. Učesnici šalju platne transakcije u sistemu ACH u obliku poruka grupisanih prema standardu ISO 20022.
3. Sistem ACH-a obrađuje plaćanja u grupi, a sastav grupe platnih transakcija može biti:
 - 3.1. platna transakcija male vrednosti (kreditni transfer, pokrenut od strane nalogodavne banke);
 - 3.2. direktno zaduženje (transfer zaduženja, pokrenut od strane banke korisnika);
 - 3.3. odbijanje direktnog zaduženja.

4. Sve platne transakcije u jednoj grupi imaju isti datum validnosti i isti tip plaćanja.
5. Učesnik obezbeđuje dovoljna sredstva u svom računu poravnanja, kako bi se instrukcija neto poravnanja generisana od strane ACH odmah poravnala, na kraju svake sesije kliringa. Grupa platnih transakcija, odobrena tokom sesije kliringa ne može biti povučena (otkazana).

Član 10

Izmirenje, kontrola i izveštavanje

1. Međubankarski platni sistem čuva log fajlove u vremenskom periodu od 12 meseci.
2. Podaci MPS-a su dostupni učesnicima za period od pet (5) godina od dana nastanka tih podataka.
3. CBK, na zahtev učesnika, izrađuje u roku od pet (5) radnih dana od dana podnošenja zahteva, jedan informativni izveštaj o traženim podacima za raniji period od gore pomenutog roka.
4. MPS proizvodi zbirne izveštaje za izmirenje, na kraju svakog radnog dana.
5. MPS nudi operativne izveštaje tokom celog radnog dana, koji se mogu koristiti u cilju kontrole CBK-a i drugih učesnika.
6. Sadržaj izveštaja i način njihovog korišćenja opisani su u priručniku za upotrebu sistema, koji je obezbeđen od proizvođača MPS-a.
7. CBK automatski izdaje zbirne izveštaje iz baze podataka MPS-a u bilo koje vreme i za tu svrhu, ima pristup u svim podacima učesnika.

Član 11

Učesnici u međubankarskom platnom sistemu

1. Učesnici u kliringu i poravnanju MPS-a su:
 - 1.1. CBK;
 - 1.2. Komercijalne banke;
 - 1.3. Odeljenje trezora, Ministarstvo finansija;
 - 1.4. Kosovski penzioni štedni fond;
 - 1.5. Agencija zdravstvenog finansiranja/Fond zdravstvenog osiguranja;
 - 1.6. Operatori sistema plaćanja licencirani od strane CBK-a.

Član 12

Članstvo u međubankarskom platnom sistemu

1. Učesnici moraju da ispune sledeće uslove za članstvo u MPS-u:
 - 1.1. da imaju izrađena interna pravila poslovanja za učešće u MPS-u;

- 1.2. da imaju kvalifikovano i obučeno osoblje za poslovanje u MPS-u;
- 1.3. da su potpisali pismo saglasnosti za učešće u MPS-u, Aneks 1 ove uredbe;
- 1.4. da učestvuju u MPS-u samo putem centralnih kancelarija centara za kontinuitet poslovanja.

Član 13

Procedura za članstvo u MPS

1. Institucija podnosi pisani zahtev CBK-u, o svom članstvu u MPS-u.
2. CBK razmatra zahtev institucije i zahteva dodatna objašnjenja ukoliko je to potrebno u roku od devedeset (90) kalendarskih dana od dana podnošenja zahteva.
3. U slučaju odobrenja zahteva, CBK u roku od nedelju dana od odobrenja, obaveštava instituciju o sadržaju ove uredbe i o minimalnim tehničkim uslovima koje mora da ispuni prema uputstvima i standardima MPS-a.
4. CBK u saradnji sa institucijom, utvrđuju i sprovode procedure učlanjenja.
5. CBK obučava i organizuje testiranja za korisnike institucije.
6. Institucija za učešće popunjava odgovarajući obrazac i potpisuje pismo saglasnosti za učešće u MPS-u.
7. CBK obavlja svoje aktivnosti za registraciju učesnika u MPS-u, kao i stvaranju korisnika i dostavljanje bezbednosne opreme (e-token) za korisnika.
8. CBK će obavestiti sve učesnike MPS-a o nazivu, tačnoj adresi, (BIC kodu) novog učesnika, i o datumu kada će se pomenutom učesniku dati pristup u MPS-u, deset (10) radnih dana pre početka aktivnosti.
9. CBK će obezbediti vezu sa VPN i neophodnu opremu.
10. Svaki učesnik u slučaju spajanja, razdvajanja, promene naziva ili u slučaju bilo kojih drugih promena u traženim informacijama u pismu saglasnosti, odmah će obavestiti i dostaviti CBK-u tražene informacije za promenu.

Član 14

Privremeno ograničenje u Međubankarskom platnom sistemu

1. CBK treba da privremeno ograniči jednog učesnika u MPS-u, u slučajevima kada se utvrdi nesposobnost učesnika za izvršenje jednog zahteva poravnanja.
2. Nakon postavljanja ograničenja za učesnika, isti može pristupiti sistemu, ali ne može poravnati plaćanja od/za druge učesnike.
3. CBK odlučuje o ukidanju postavljenih ograničenja onda kada učesnik obezbeđuje u svom računu poravnanja dovoljna sredstva za ispunjenje svih obaveza u MPS-u.
4. CBK obaveštava odmah učesnike o ukidanju ograničenja putem zvaničnog dopisa.

Član 15

Suspenzija pristupa učesnika u Međubankarskom platnom sistemu

1. CBK treba da suspenduje pristup jednom učesniku u MPS-u, u slučaju da:
 - 1.1. učesnik ne obezbedi dovoljno sredstva do narednog dana od dana kada je dobio obaveštenje o privremenom ograničenju pristupa u MPS-u prema članu 14. ove uredbe;
 - 1.2. primećuje da dalji pristup u sistemu učesnika može predstavljati pretnju očuvanju stabilnosti finansijskog sistema;
 - 1.3. učesnik se ne pridržava zahteva za učešće ili krši obaveze utvrđene ovom uredbom;
2. CBK, službenim dopisom, obaveštava direktnog učesnika MPS-a o odluci da suspenduje pristup jednom učesniku u MPS-u.
3. Učesniku, kome je suspendovan pristup MPS-u prema ovom članu, nema pravo da učestvuje u MPS-u, ali i dalje ima pravo pristupa svojim podacima izvan sistema putem zahteva CBK-u.
4. Suspenzija jednog učesnika će kao posledicu imati trenutno zamrzavanje njegovog platnog računa ili bilo kog računa za poravnanje koji je pod njegovom kontrolom.
5. Učesnik može zatražiti suspenziju, kada, zbog privremenih tehničkih ili operativnih problema, smatra da je privremeno nesposoban da ispuni njegove obaveze prema ovoj uredbi.
6. CBK neće imati obaveze ni prema jednom učesniku u slučaju gubitka, štete, rashoda, troškova, odgovornosti ili potraživanja u pogledu suspenzije učesnika.
7. CBK odlučuje o ukidanju suspenzije onda kada učesnik obezbedi u svom računu poravnanja dovoljno sredstva za ispunjenje svih svojih obaveza u MPS-u, ili ispunjava uslove koji su doveli do suspenzije učešća.
8. CBK obaveštava odmah učesnike o ukidanju suspenzije.

Član 16

Isključenje učesnika iz međubankarskog platnog sistema

1. CBK odlučuje o isključenju učesnika iz sistema MPS-a, u sledećim slučajevima:
 - 1.1. pisanim zahtevom samog učesnika i nakon njegovog odobravanja od CBK-a;
 - 1.2. učesnik se pridružuje jednoj ili više banaka;
 - 1.3. učesniku kome je suspendovan pristup u MPS-u, ukoliko ne obezbedi dovoljno sredstava u njegovom računu poravnanja u toku narednog dana od dana suspenzije;
 - 1.4. učesnik ne poštuje odredbe ove uredbe;
 - 1.5. učesnik ulazi u proces likvidacije i CBK mu ukida licencu;
 - 1.6. učesnik ne koristi sistem MPS-a za isporuku ili prijem platnih transakcija u roku od dvanaest (12) meseci.

2. CBK obaveštava učesnika putem zvaničnog opisa o odluci za njegovo isključenje iz MPS-a.
3. CBK zatvara račun isključenom učesniku.

Član 17

Obaveze učesnika u Međubankarskom platnom sistemu

1. Sprovođenje pravila i procedura MPS-a.
2. Pristup MPS-u u bilo koje vreme u toku dana operisanja, poštujući njegove radne rasporede.
3. Upravljanje njihovim lokalnim sistemima kako bi se osiguralo kontinuitet i slanje instrukcija za plaćanje u MPS-u.
4. Da ne dozvole privremenom ili spoljnom osoblju da rade u MPS-u.
5. Odmah obaveste CBK u slučaju kretanja osoblja za poništenje sertifikata korisnika koji je operirao u MPS-u.
6. Izrada internih procedura o bezbednosti i zaštitu sistema, uključujući organizacione procedure (ljudske resurse i računarske opreme), u skladu sa odredbama ove uredbe.
7. Da odmah izveštavaju CBK o uočenim nepravilnostima ili o sumnjama za bezbednost u MPS.
8. Kanalisanje plaćanja u MPS-u, samo na osnovu važećeg dokumenta sa obrazloženjima ili elektronskih dokaza.
9. Obezbeđivanje integriteta platnih transakcija i pristupa korisnika unutar odgovarajućih institucija:
 - 9.1. utvrđivanjem lokacije za primarni i sekundarni pristup (backup) u MPS-u, samo gde postoje odgovarajući uslovi za digitalne i telekomunikacione instrumente, i da postoji sigurnost da funkcionisanje MPS-a neće biti predmet prekida ili intervencija izazvanih unutrašnjim ili spoljnim faktorima;
 - 9.2. primenom principa „u četiri oka” o ovlašćenju platnih transakcija, obezbeđivanjem različitih korisnika za uključivanje podataka i njihovo odobravanje;
 - 9.3. sprovođenjem identifikacionih procedura u svakom koraku komuniciranja između svog unutrašnjeg sistema i MPS-a;
 - 9.4. postajući predmet kontrole nadzornog osoblja za svaku odbijeno, ispravljeno ili obrisano plaćanje;
 - 9.5. registracijom svih elektronskih komunikacija koji su vezani sa platnim transakcijama, upisujući vreme prenosa.
10. Očuvanje registracija platnih transakcija u fizičkim kopijama i na elektronskom formatu u periodu od najmanje pet (5) godina, u skladu sa važećim standardima i računovodstvenim propisima u CBK-u.

11. Izrada hitnog plana, koji garantuje blagovremeno ispunjenje dnevnih aktivnosti MPS-a u nepredviđenim okolnostima.
12. Sprovođenje periodične procene integriteta i stabilnosti njihove unutrašnje opreme koja je u vezi sa MPS-om.

Član 18

Pristup učesnika u međubankarskom platnom sistemu

1. Za pristup i komunikaciju sa MPS-om, učesnici moraju da budu pripremljeni sa hardverskom i softverskom infrastrukturom. Osim softverskih komponenti, „Gateway-a“ i digitalnog sertifikata, CBK nema obavezu da pruži podršku učesnicima u drugoj tehničkoj infrastrukturi.
2. Svaki učesnik poseduje jedan ili više „kompjutera“ za online komunikaciju sa MPS-om i snosi odgovornost za njihovo funkcionisanje.
3. Iz njihovih „kompjutera“ korisnici učesnika će ostvariti pristup veb aplikaciji MPS sistema i obavljati funkcije koje ovaj sistem pruža.
4. Aplikacija MPS-a je dostupna učesnicima samo ukoliko su se njihovi korisnici prethodno opremali sa e-token u kojoj se nalazi validni sertifikat koji je CBK izdala.
5. CBK svake godine obnavlja sertifikat u e-token korisnika sistema učesnika. U slučaju odlaska jednog korisnika, učesnik mora obavestiti CBK o otkazivanju postojećeg sertifikata.
6. Za svakog učesnika, CBK će registrovati po dva korisnika sa pravom upravljanja, zatim ovi korisnici će moći da registruju druge korisnike tog učesnika. Na zahtev učesnika, CBK može takođe pružiti podršku za registraciju u MPS-u i drugih korisnika, i to: registraciju/isključivanje korisnika, resetovanje lozinke, izdavanje e-tokena sa digitalnim sertifikatima itd.
7. Kako bi zatražili podršku za registraciju/isključivanje korisnika, prijem/predaju tokena, ponovnu instalaciju/prijem sertifikata, učesnici šalju CBK-u „Aplikaciju za korisnike i tokene”, *Aneks 2* ove uredbe.
8. Svaki zahtev, prethodno skeniran ili/i u štampanoj formi, za podršku od CBK-a koji se odnosi na korisnike, mora da bude potpisan od strane nadležnog službenika dotične institucije i mora biti poslat CBK-u putem službenog e-maila.
9. CBK će dati odgovor u vezi sa zahtevom korisnika najkasnije do kraja narednog radnog dana.
10. CBK će svakoj instituciji učesnici obezbediti podrazumevanu lozinku (eng. default) koja će se koristiti za pristup MPS-u po prvi put nakon otvaranja naloga korisnika ili nakon zahteva za izmenu lozinke.
11. Zahtev za izmenu lozinke, putem službenog e-maila, CBK-u podnosi kontakt osoba institucije koja učestvuje.

Član 19

Potrebne informacije u porukama ISO 20022

1. U svim slučajevima, poruke platnih transakcija koje se šalju MPS-u treba da sadrže najmanje:
 - 1.1. utvrđivanje informacija o identifikaciji dužnika i kreditora;
 - 1.2. referencu platne transakcije;
 - 1.3. datum validnosti plaćanja;
 - 1.4. opis platne transakcije;
 - 1.5. izraženu vrednost u evrima.
2. Za svaku transakciju, kombinacija referentnog broja zajedno sa iznosom plaćanja i datumom validnosti moraju biti jedinstveni za svaku nalagodavnu banku u toku radnog dana.
3. MPS prima platne transakcije sa budućim datumom validnosti do pet (5) radnih dana od dana slanja poruke.
4. Platne transakcije sa istim datum validnosti sa datumom radnog dana kada su poslani i primljeni iz MPS-a, izvršavaju se istog dana.
5. Ostale platne transakcije primljene od MPS, čuvaju se sve dok radni dan MPS-a bude usklađen sa datumom validnosti koju je odredio učesnik.
6. Ukoliko datum validnosti ne pripada jednom radnom danu MPS-a, ovaj će odbaciti platne transakcije primljene za taj dan.

Član 20

Radni dani i radno vreme u MPS

1. MPS će raditi svakog dana od ponedeljka do petka, osim službenih praznika koji su utvrđeni Zakonom o službenim praznicima u Republici Kosovo i odlukama CBK-a.
2. CBK reguliše radno vreme i sesije kliringa u MPS-u i iste objavljuje u aplikaciji ovog sistema (gde svi učesnici mogu to da vide u bilo kom trenutku) i u veb stranici CBK-a.
3. CBK može produžiti ili smanjiti radno vreme MPS-a u nepredviđenim i vanrednim situacijama, u određenim slučajevima za transfer plaćanja neophodnih za likvidnost učesnika, u slučajevima tehničkih problema koji su možda uticali na operativne procedure i u slučaju posebnih zahteva od državnog značaja.
4. Učesnici će o svakoj promeni rasporeda biti obavješteni preko službenog e-maila ili poruke Camt.998.

Član 21

Kontrola za adekvatnost sredstava

1. Platna transakcija se izvršava samo ako ima dovoljnih sredstava na računu koji će biti zadužen.
2. Adekvatnost sredstava na računu učesnika se određuje od stanja računa i minimalne obavezne rezerve.
3. Učesnici prate stanje odgovarajućeg računa i preduzimaju mere o osiguranju likvidnosti neophodnih za poravnanje platnih transakcija.
4. Računi dva učesnika uključenih u plaćanju zadužuju se i kreditiraju, odnosno generisanjem potvrdnih poruka, u skladu sa odgovarajućim formatom MPS-a.
5. Jedna platna transakcija smatra se da je ušla u MPS kada bude dobila od njega status „received“ i smatra se neopozivim.
6. U slučajevima procedura o nesposobnosti plaćanja učesnika, pitanja koje se odnose na završetak poravnanja regulišu se u skladu sa relevantnim propisima CBK-a.

Član 22

Redosled plaćanja na čekanju

1. Plaćanja, koja nije moguće izvršiti zbog neadekvatnosti sredstava na računu poravnanja učesnika, MPS postavlja u redosledu čekanja i ponovo ih kontroliše sistem, svaki put kada se menjaju podaci o sredstvima na računu poravnanja učesnika.
2. Redosled plaćanja i kontrola o adekvatnosti sredstava, vrši se na osnovu datih prioriteta/prednosti platnih transakcija učesnika, kao i vremena ulaska (prema metodi FIFO).
3. Promena ovog redosleda može se vršiti samo u slučajevima predviđenim u članu 24. ove uredbe.
4. Svaka vrsta platnih transakcija ima generisanje prioriternih kodova u čijem okviru učesnici moraju postaviti jedan kod.

Član 23

Nivoi prioriteta

1. Svakom plaćanju se daje jedan od sledećih nivoa prioriteta:
 - 1.1. prvi nivo se daje neto poravnanju transakcija kliringa od strane ACH-a;
 - 1.2. drugi nivo se daje plaćanjima iniciranim od strane CBK-a;
 - 1.3. treći nivo se daje plaćanjima između učesnika;
 - 1.4. četvrti nivo se daje prioriternim plaćanjima za račune klijenata učesnika.

Član 24

Ponovna klasifikacija redosleda plaćanja

1. Sa izuzetkom instrukcija neto poravnanja, povraćaj dnevnih kredita i inicirana plaćanja CBK-a, svaki učesnik može uraditi ponovnu klasifikaciju svojih plaćanja sa hitnog statusa u normalni status i obrnuto, izmenom redosleda plaćanja na redu.
2. Svaki učesnik može izmeniti redosled svojih plaćanja, koje još uvek nisu poravnane na redu u okviru istog prioriteta. Redosled se vrši promenom prioriternog koda u okviru generisanja kodova za tu vrstu transakcija.
3. Ponovnu klasifikaciju plaćanja na redu može uraditi takođe CBK, kada učesnik bude tražio ponovnu klasifikaciju.

Član 25

Anuliranje jednog plaćanja na redu

1. Tokom radnog dana CBK može anulirati jedno plaćanje na redu sve dok uplata nije poravnana:
 - 1.1. posebnim zahtevom učesnika;
 - 1.2. kada CBK procenjuje da učesnik zbog tehničkih problema, ne može upravljati odgovarajućim redom.
2. Tokom zatvaranja dana, ako postoje uplate koje nisu poravnane na redu jednog učesnika, one se automatski anuliraju iz MPS-a, a učesnik se obaveštava odgovarajućom porukom ISO 20022.

Član 26

Upravljanje plaćanjima u grupi

1. Učesnici stvaraju/registruju ili preuzimaju iz svojih unutrašnjih sistema nekoliko vrsta platnih transakcija u sistemu ACH, koji potom iste grupiše podeljeno za svaku banku korisnika.
2. U komponenti ACH-a obrađuju se kreditni transferi i transferi zaduživanja. Kreditni transferi su podeljeni na sledeće transakcije: normalne, giro, masivne, plate/penzije i povraćaji.
3. Učesnici se staraju da svaka grupa platnih transakcija ima jedinstveni referentni broj.
4. Svaka platna transakcija u grupi koju je odbijao ACH, može se ponovo poslati u sistem posle njegove ispravke od strane odgovarajućih učesnika. Ponovo poslata grupa treba da ima novi referentni broj.
5. Sistem ACH obrađuje platne transakcije malih vrednosti prema redosledu koji su poslati (prema metodi FIFO).

6. Grupe platnih transakcija koje se prenose kod banke korisnika nakon poravnanja neto pozicija u RTGS, na kraju sesije kliringa u sistemu ACH, imaju digitalni potpis nalogodavca platne transakcije.
7. Grupe sa platnim transakcijama direktnog zaduženja sprovode se u poslednjoj sesiji kliringa datuma validnosti.

Član 27

Potvrda plaćanja u grupi

1. Platne transakcije u grupi koje ne uspeju u procesu potvrđivanja odbacuje MPS.
2. MPS obaveštava učesnika o grupama platnih transakcija primljenih ili odbijenih putem poslatih fajlova u sistemu. Poruka odbijanja sadrži referentni broj odbijene grupe, razloge odbijanja i kod dotične greške.
3. MPS potvrđuje platne transakcije u grupi prema sledećim kriterijumima:
 - 3.1. sve grupe treba da imaju digitalni potpis;
 - 3.2. BIC kodovi za učesnike treba da budu na listi učesnika;
 - 3.3. sve platne transakcije unutar grupe treba da imaju isti datum validnosti, istu vrstu transakcija i istog učesnika nalogodavca/zaduženog;
 - 3.4. nijedna platna transakcija male vrednosti ili direktnog zaduženja ne može da ima veću vrednost od gornje granice koju je postavio CBK;
 - 3.5. grupe platnih transakcija male vrednosti šalju se u okviru određenih redosleda rada MPS-a;
 - 3.6. referentni broj grupe platnih transakcija treba da bude jedinstven.

Član 28

Procedure operisanja za sesije kliringa

1. U toku jednog radnog dana, u komponenti ACH se odvijaju tri ili više sesije kliringa.
2. Sistem ACH za učesnike generiše sledeće informacije:
 - 2.1. izveštaje prethodnih dana;
 - 2.2. početak sesije kliringa;
 - 2.3. početak prijema fajlova;
 - 2.4. kraj prijema fajlova;
 - 2.5. slanje neto poravnanja u MPS;
 - 2.6. završetak sesije;
 - 2.7. izvršene promene u završnom preseku, u rasporedu dnevnog rada, na kalendaru, modifikaciju statusa jednog učesnika u sistemu;
 - 2.8. završne dnevne izveštaje;

- 2.9. izveštaji koji se generišu na poravnanje;
- 2.10. izveštaj dnevnog i mesečnog fakturisanja.
3. Automatski se odbijaju od sistema ACH grupe sa transakcijama direktnih zaduženja i odbijanja direktnih zaduženja, koje nisu usvojene do završetka završnog preseka.
4. Transakcije plaćanja u grupi, veličine preko 10 hiljada transakcije plaćanja, treba da se pošalju od bilo kojeg učesnika najkasnije trideset (30) minuta pre zatvaranja poslednje sesije kliringa.
5. Platne transakcije koje se ne obrađuju u sesiji kliringa prenose se na sledeću sesiju, a odbijaju se transakcije koje se ne obrađuju u poslednjoj sesiji kliringa.

Član 29

Procedure za transakcije sa direktnim zaduživanjem

1. Prenos direktnog zaduživanja koji se sprovodi preko MPS je prenos duga kod kojeg nalogodavac (pokretač) je primalac plaćanja, nalogodavna banka (pokretač) je banka primaoca plaćanja, banka primalac je banka platioca a primalac transfera direktnog zaduživanja je platilac.
2. U MPS se obrađuju nekoliko vrsta transakcija koja su povezana sa direktnim zaduživanjem, kao što su; zahtev za direktno zaduživanje, odbijanje transakcije sa direktnim zaduživanjem i odobrenje za direktno zaduživanje.
3. MPS prihvata transakcije direktnog zaduživanja u bilo koje vreme od otvaranja radnog dana (Open for Business) do početnog zatvaranja (Initial cut-off). Nakon prijema ovih transakcija MPS će ih grupisati i poslati kod banke platioca.
4. Transakcije zahteva za direktno zaduživanje moraju se poslati najmanje dva (2) radna dana pre datuma poravnanja.
5. Izvršenje transakcija direktnog zaduživanja vrši se na trećoj (3) sesiji kliringa datuma poravnanja.
6. Odbijene transakcija direktnog zaduživanja prihvataju se od strane MPS-a samo ako se šalju pre otvaranja treće (3) sesije na dan poravnanja i dok transakcije koje su odbijene imaju status na čekanju.
7. Za poravnanje transakcija direktnog zaduživanja na računu učesnika, zajedno sa svim ACH transakcijama te sesije, MPS stvara neto transakciju kliringa.
8. Za svaku vrstu transakcija direktnog zaduživanja, MPS koristi različite vrste poruka ISO 20022 koje su razjašnjene u tehničkoj dokumentaciji MPS-a.

Član 30

Rešenje situacije 'Gridlock'-a

1. CBK interveniše u cilju rešenja situacije Gridlock preko mehanizma 'Gridlock'-a.

2. MPS primenjuje mehanizam Gridlock-a za rešavanje plaćanja, čije poravnanje je moguće na osnovu kliringa dve ili više strana. Ova intervencija se realizuje samu u uslovima čuvanja redosleda FIFO transakcije plaćanja.
3. MPS aktivira na automatski način mehanizam Gridlock-a, na unapred određenim vremenskim intervalima.
4. CBK može da aktivira manuelno mehanizam Gridlock, u slučajevima kada proceni da je potrebno.

Član 31

Odbijena plaćanja u toku dana

1. Odbijaju se na automatski način iz sistema MPS-a:
 - 1.1. platne transakcije za račun klijenata učesnika, koji ulaze u ovaj sistem posle završetaka rasporeda za ovu vrstu plaćanja;
 - 1.2. platne transakcije među učesnicima, koji ulaze u sistem posle završetka rasporeda za plaćanje.

Član 32

Neto poravnanja platnih transakcija

1. Nalog za neto poravnanja platnih transakcija koja se izvršavaju u MPS proističu od rezultata kliringa komponente ACH.
2. U svakoj sesiji kliringa u ACH, MPS stvara za svakog učesnika neto transakciju za poravnanje svih transakcija poslatih i primljenih za tu sesiju.
3. Poravnanja uputstava neto se realizuje samo u slučaju da svi učesnici sa pozicijom neto dužnika, imaju dovoljno sredstava u njihovim računima poravnanja.
4. Učesnici preduzimaju mere za obezbeđivanje dovoljnih sredstava u njihovim dotičnim računima poravnanja, za neposredno poravnanje njihovih neto obaveza.
5. U slučajevima nemogućnosti za poravnanje neto transakcija kliringa zbog neadekvatnosti sredstava, učesnici mogu koristiti transakcije za dnevnu podršku likvidnosti.
6. Neto transakcije iz komponente ACH-a za jednu sesiju kliringa su konačne a registracija ili uplata neće biti refundirana, ponovo isplaćena ili odbačena.

Član 33

Centralna Banka Kosova kao učesnica u MPS

1. CBK vrši transakcije plaćanja kao u nastavku:
 - 1.1. transakcije plaćanja koje se odnose na pregled izdavanja i dospeća hartija od vrednosti u MPS;
 - 1.2. povlačenja i novčane depozite za akcije pokrenute od CBK kao i njihova plaćanja koje proizilaze od operativne delatnosti;

1.3. plaćanje kamata i novčanih kazni koje se primenjuju u skladu sa odredbama izdatim od CBK;

1.4. plaćanja iz MF/Trezora i drugih klijenata CBK;

1.5. plaćanje CBK kao učesnice u sistemu MPS, koja proizilaze od njene operativne delatnosti.

Član 34

Vraćanje pogrešnih transakcija

1. Jedna banka korisnik je predmet procedure za vraćanje primljene transakcije od jedne nalagodavne banke:

1.1. ako banka korisnik nije u stanju da transferiše sredstva na račun klijenta zbog:

1.1.1. netačnih uputstva ili kontradiktornih računa;

1.1.2. zatvaranja računa za koje su namenjena ova sredstva.

2. Banka korisnik vraća transakcije plaćanja predviđenih u tački 1.1 stava 1. ovog člana kod nalagodavne banke, u toku narednog radnog dana.

3. U toku vraćanja pogrešne transakcije, banka korisnik treba da uključi elemente za identifikaciju platne transakcije koju je primila i da opiše razlog vraćanja.

Član 35

Računi u međubankarskom platnom sistemu

1. Svaka licencirana banka svoj bilans u CBK-u zadržava u sistemu MPS-a na dva podračuna; račun poravnanja i račun obavezne rezerve. Sredstva je moguće premeštati sa računa poravnanja na račun rezervi i obrnuto.

2. Račun poravnanja predstavlja bilans sredstava koji jedna banka drži u glavnoj knjizi u CBK-u bez održavanih iznosa u rezervnim računima, a ovaj bilans je iznos raspoloživih sredstava za opšte namene poravnanja.

3. Račun poravnanja će se koristiti za operacije u MPS-u i ovaj račun ne može preći na negativan bilans.

4. Svako kretanje ili ispravka u bilansu tekućeg bankarskog računa u glavnoj računovodstvenoj knjizi CBK-a, koja nastaje pre završetka dana i pre početka narednog dana u MPS-u, odražava se na računu poravnanja MPS-a. U trenutku kada se MPS otvara za rad narednog dana, ove transakcije u sistemu MPS-a ne mogu se registrovati sa datumom važenja od prethodnog dana.

5. Za svaku banku učesnicu, MPS automatski otvara još dva privremena tehnička računa; račun zaloga od hartija od vrednosti za dnevnu podršku (ILF) likvidnosti, kao i račun za poravnanje neto transakcija sesija kliringa.

6. Pored računa koji su navedeni u ovom članu, nebankarski učesnici mogu otvarati i druge račune za poravnanje transakcija, poznatih kao PACS računi.

Član 36

Podrška za kredit u toku dana

1. Kredit u toku dana se može obezbediti od CBK naspram zaloga u obliku hartija od vrednosti Vlade o kojima se može pregovarati, koji se drže u SRR.
2. SRR obaveštava MPS o vrednosti držanih obaveza za svakog učesnika. MPS drži ovu vrednost na račun zaloga za svakog učesnika. Ova vrednost je zatim na raspolaganju MPS-a da ih povlači automatski u toku dana, radi stvaranja jednog kredita u toku dana do obavezanog zaloga. Kredit u toku dana se koristi za povećanje vrednosti raspoloživim sredstvima na računu poravnanja učesnika.
3. U slučajevima primene kredita u toku dana, učesnici treba da obezbede dovoljno sredstava na računu poravnanja.

Član 37

Minimalni bilans obavezne rezerve

1. Na osnovu Uredbe o minimalnim rezervama banke, CBK određuje minimalan bilans na računu banaka učesnika. U sistemu MPS-a ovaj bilans se održava u pod-računu obavezne rezerve a sredstva sa ovog računa ne mogu se koristiti za potrebe poravnanja.
2. Izračunavanje minimalnih rezervi vrši se automatski od strane MPS-a na osnovu parametara koje su prethodno izveštavali učesnici u ovom sistemu, u skladu sa Uredbom CBK-a o minimalnim rezervama banke, kao i 50 % gotovine koja se drži kod učesnika.
3. Učesnici moraju da izveštavaju parametar od 50% gotovine svakog radnog dana najkasnije do 11:00 sati. Posle prvog izveštavanja, prema potrebi učesnici mogu da ažuriraju ovaj parametar nekoliko puta u toku radnog dana.

Član 38

Nepredviđeni događaji

1. Nepredviđeni događaji se klasifikuju kao u nastavku:
 - 1.1. prekidanje komunikacije kod učesnika;
 - 1.2. prekidanje komunikacije u VPN pri CBK-u;
 - 1.3. drugi nepredviđeni prekidi sistema MPS-a;

Član 39

Prekidanje komunikacije kod učesnika

1. Ako jedan učesnik nailazi na tehničke poteškoće koje ometaju obradu platnih transakcija ili praćenje preko kompjutera u MPS, on obaveštava CBK u roku od 30 minuta od trenutka utvrđivanja ovih poteškoća.
2. Učesnici izveštavaju odmah CBK za svaku promenu u okolnostima ili uslovima operisanja sa poteškoćama.

3. Po dobijanju obaveštenja od učesnika, CBK razmatra problem i daje uputstva učesniku o alterantivnim mogućnostima u roku od dva sata od prijema obaveštenja.

Član 40

Nepredviđeni događaji u komunikaciji

1. Za povezivanje sa sistemom MPS, učesnici koriste dve direktne VPN veze (od objekta CBK-a do glavnih kancelarija učesnika) sa optičkim vlaknima koje obezbeđuju dve različite domaće telekomunikacione kompanije.
2. U slučajevima prekida veze do 30 minuta sa VPN-om, CBK obaveštava učesnike putem e-maila ili telefona o prekidu sistema, učesnici ostaju povezani sa kompjuterom, kako bi mogli da prime neophodna obaveštenja ili uputstva od strane CBK-a.
3. U slučajevima kada u roku od dva (2) sata je nemoguće ponovo postaviti vezu sa VPN-om, učesnici po uputstvima CBK-a, dolaze u CBK kako bi svoja plaćanja ručno upisali na pristupnu tačku u MPS.

Član 41

Pristupna tačka u MPS

1. U slučaju neuspeha VPN veza, koje omogućavaju učesnicima pristup MPS-u sa svojih lokacija, OPS u svojoj operativnoj kancelariji za učesnike održava pristupnu tačku za vanredne situacije.
2. Sa ove pristupne tačke učesnici mogu da izvrše upis RTGS plaćanja preko modula PO, da dobiju izveštaje o izmirenju i da obavljaju druge osnovne funkcije za praćenje njihovih računa. Za pristup MSP sa pristupne tačke, korisnici učesnika moraju da donesu svoj e-token.

Član 42

Registrowanje nepredviđenih događaja

Svaki učesnik registruje odmah sve nepredviđene događaje i primećene probleme u sistemu i o istima izveštava CBK najkasnije u roku od dva (2) radna dana.

Član 43

Prelazak u centru za kontinuitet poslovanja

1. Neobični slučajevi rada sa MPS-om uglavnom mogu biti; slučajevi nepotpunog funkcionisanja MPS u roku od dva (2) sata, slučajevi kada zbog problema na infrastrukturi mreže jedan ili više učesnika ne mogu da pristupe MPS-u, kao i vanredni slučajevi kada celokupna infrastruktura MPS-a zajedno sa njenim osobljem ne može raditi sa uobičajene lokacije.
2. U slučajevima kada uprkos podršci OIT-a i ugovorene kompanije za održavanje MPS-a, prijavljeni problemi za nepotpuno funkcionisanje MPS-a ne mogu se otkloniti u roku od dva sata, onda će se CBK povezati sa MPS sistemom koji se nalazi u centru za kontinuitet poslovanja.

3. U izuzetnim slučajevima kada celokupna infrastruktura MPS-a zajedno sa osobljem i kancelarijom, i ostalim sistemima u CBK, ne mogu da rade sa uobičajene lokacije, onda CBK može da odluči o radu iz centra za kontinuitet poslovanja.
4. U slučajevima rada iz centra za kontinuitet poslovanja, CBK obaveštava institucije koje učestvuju, odakle se učesnicima prema potrebi šalju; nove adrese za pristup MPS-u i njenim komponentama, lista kontakata za komunikaciju sa osobljem OPS-a, kao i drugi neophodni detalji u vezi sa vremenskim rokovima rada u ovom centru.
5. CBK najmanje jednom (1) godišnje obavlja testiranje postupaka za prelazak MPS-a u centar za kontinuitet poslovanja.
6. CBK obaveštava učesnike o prelasku operacija u Centru za kontinuitet poslovanja i sve radnje koje moraju preduzeti, najkasnije u roku od tri (3) radna dana pre datuma testiranja.

Član 44

Prekid međubankarskog platnog sistema

1. CBK može da delimično ili potpuno prekine funkcionisanje MPS-a, u okolnostima kada nastavak njegovog funkcionisanja bi imao negativan uticaj za stabilnost sistema, obaveštavajući odmah učesnike.
2. U toku perioda prekidanja funkcionisanja sistema, operacije se odvijaju prema utvrđenom načinu od strane CBK-a.
3. CBK pona uspostavlja funkcionisanje MPS-a što je pre moguće, obaveštavajući istovremeno sve učesnike.

Član 45

Upravljanje izmenama i kontrola nad njima

1. Izmene u sistemu MPS-a su kao u nastavku:
 - 1.1. funkcionalne i tehničke promene MPS-a;
 - 1.2. izmene u standardima SWIFT poruka;
 - 1.3. izmene u VPN.
2. CBK obaveštava i upućuje učesnike pre sprovođenja planiranih izmena MPS-a, kada ove izmene utiču kod učesnika.
3. Učesnicima se saopštavaju izmene ili potrebna poboljšanja u procedurama kao i dopunskoj dokumentaciji sistema MPS-a.
4. Svaka izmena se testira u sistemu za testiranje, pre implementacije u glavnom sistemu MPS-a.
5. U slučaju izmena u operisanju MPS-a, prethodno se obaveštavaju svi učesnici, dajući potrebno vreme za pripremanje kao i za stvaranje potrebnih uslova za testiranje veza njihovih sistema sa MPS-om.
6. CBK, uglavnom ili na obrazložen zahtev učesnika, može da napravi izmene u sistemu MPS-a, u cilju njegovog normalnog funkcionisanja.

7. CBK posle razmatranja obrazloženog zahteva od učesnika, obaveštava iste o prihvatanju ili odbijanju zahteva, dajući za to odgovarajuće obrazloženje.

Član 46 **Ovlašćena lica**

1. Svaki učesnik dostavlja informaciju o ovlašćenim licima koja su odgovorna za komuniciranje sa CBK-om u vezi sa:
 - 1.1. Konfiguracijom korisnika;
 - 1.2. Promenom profila korisnika;
 - 1.3. Brisanjem korisnika iz sistema;
 - 1.4. Upravljanjem sa E-tokenom i slanjem kod krajnjeg korisnika;
 - 1.5. Izveštavanjem o operativnim i tehničkim pitanjima.
2. CBK treba da ažurira listu svih ovlašćenih lica učesnika u jedan poseban dosije.
3. Isto lice jednog učesnika može da vrši više od jedne funkcije unutar MPS-a pod uslovom da uloge ne dođu u međusobni sukob.
4. Učesnici u MPS odmah obaveštavaju CBK za svaku promenu u listi ovlašćenih lica.

Član 47 **Podrška za korisnike međubankarskog platnog sistema**

1. CBK ima jedan centar za podršku korisnika MPS-a, gde se učesnici mogu obratiti o nastalim problemima u toku radnog dana MPS-a.
2. CBK dostavlja e-mailom učesnicima informaciju za lica za kontakt.
3. Slučajevi za koje će se pružiti podrška su uglavnom slučajevi koji se odnose na prepreke/prestanak funkcionisanja MPS-a koje primećuje osoblje DOSP-a kao i slučajevi koje prijavljuju učesnici.
4. Za slučajeve koje prijavljuju učesnici, relevantno osoblje ovih institucija prvobitno treba da analizira uputstva i tehničke dokumente o funkcionisanju MPS-a u vezi sa problemom koji se pojavio. Takođe, tokom izveštavanja problema, potonji treba da pošalju detaljne informacije o prirodi problema.
5. Slučaj se izveštava putem e-maila na službenoj adresi za podršku korisnika CBK-a, pri čemu se prilažu objašnjavajući/činjenični dokumenti vezani za prirodu problema.

Član 48 **Odgovornost za vanredne događaje**

1. Učesnici u sistemu ne snose odgovornost o štetama koje proističu od neispunjavanja obaveza utvrđenih u ovoj uredbi, koje dolaze kao posledica nepredviđenih događaja definisanih u članu 38. ove uredbe, vanredne situacije, rata, demonstracija, prirodnih

nepogoda i za svaku drugu okolnost van njihove kontrole kao posledica bilo koje druge više sile.

2. Učesnik koji nije u stanju da ispuni svoje obaveze iz razloga utvrđenih u stavu 1. ovog člana, treba:
 - 2.1. da obavesti CBK pismeno o razlogu i stepenu koji je ometao njega u ispunjavanju obaveza;
 - 2.2. da izvrši sve opravdane napore da počne sa ispunjavanjem obaveza što je pre moguće i istovremeno, da nastoji da smanji negativne efekte utvrđenih razloga u stavu 1. ovog člana.

Član 49 **Poverljivost**

1. Učesnici sistema treba da:
 - 1.1. Sprovode pravila i norme poverljivosti informacija o svim platnim transakcijama primljenim od MPS-a;
 - 1.2. Učesnici MPS-a mogu da razmenjuju informacije sa svakim drugim učesnikom, u vezi sa svakim aspektom funkcionisanja ili upravljanja ovog sistema;
 - 1.3. Svako od učesnika obučavaju dotično osoblje koje ima pravo korišćenje informacije o transakciji uplata primljenih u sistemu MPS-a za čuvanje poverljivosti o ovim informacijama, u skladu sa pravilima poverljivosti i odredbama ove uredbe;
 - 1.4. CBK i učesnici, vrše isti nivo obazrivosti za zaštitu informacije koja se smatra kao poverljiva od jedne druge stranke;
 - 1.5. Odredbe ovog člana se sprovode od strane učesnika i CBK-a i nakon zatvaranja računa poravnanja učesnika.

Član 50 **Naknade za međubankarski platni sistem**

1. Banke i ostali učesnici MPS-a platiće naknade za usluge koje pruža ovaj sistem, kao što su; priključenje u MPS, naknade za održavanje telekomunikacionih veza, naknade za realizaciju međubankarskih platnih transakcija, naknade za održavanje korisnika i neka druga naknada koju može odrediti CBK.
2. Za transakcije koje su poslate MPS-u u prvom delu radnog dana, CBK primenjuje procentualni popust u odnosu na glavnu naknadu koja se primenjuje za tu vrstu platnih transakcija.
3. Za svaku transakciju poslatu MPS-u, CBK naplaćuje naknadu transakcije samo za instituciju koja šalje transakciju, dok za instituciju koja prima transakciju ne primenjuje se naknada.

4. Naknade u MPS-u obračunavaju se na dnevnoj osnovi, dok faktura sa ukupnim brojem dana za jedan određeni mesec izvršava se prvog radnog dana narednog meseca zaduživanjem računa učesnika MPS-a.
5. Svi učesnici u platnom sistemu mogu da preuzmu sa ovog sistema fakture obračunate na dnevnim osnovama za jedan određeni mesec i istovremeno mogu da ostvare uvid u transakciju koja je zadužila njihov račun za iznos fakture izvršene prvog dana narednog meseca.
6. CBK obaveštava učesnike putem e-maila o izvršenju fakture za naknade u toku jednog meseca, u jednom od prvih dva radna dana narednog meseca.
7. Za međubankarske uplate koje se obrađuju preko MPS, banka korisnica transakcije neće naplaćivati naknadu njenim klijentima za primljene transakcije, sa izuzetkom slučajeva kolektivnih plaćanja, kao što su Giro, direktno zaduživanje ili druge vrste plaćanja izvršenih putem sporazuma o podeli naknade.
8. CBK može promeniti naknade usluga za MPS i biće objavljene najmanje mesec dana pre njihove validnosti.

Član 51

Uputstva za funkcionisanje međubankarskog platnog sistema

U sklopu okvira utvrđenog u ovoj uredbi, u zavisnosti od toga kako se smatra potrebnim, Izvršni Odbor Centralne Banke Kosova će doneti uputstva za funkcionisanje međubankarskog platnog sistema.

Član 52

Ukidanje

Stupanjem na snagu ove uredbe, ukida se Uredba o međubankarskom platnom sistemu koju je Odbor CBK-a usvojio 27. juna 2016. godine, Uredba o kliringu i funkcionisanju računa za poravnanje koju je Odbor CBK-a usvojio 26. marta 2015. godine i Uredba o šemi direktnog zaduživanja elektronskog sistema međubankarskog kliranga koju je Odbor CBK-a usvojio 26. novembra 2013. godine.

Član 53

Aneksi

1. U prilogu ove uredbe nalaze se sledeći Aneksi:
 - 1.1. Pismo saglasnosti za učešće u Međubankarskom platnom sistemu – MPS;
 - 1.2. Aplikacija za korisnike i e-token.

Član 54

Sprovođenje, korektivne mere i kazne

Svako kršenje odredbi ove Uredbe će biti predmet kaznenih mera, kako je utvrđeno u Zakonu za CBK-u i Zakonu o platnom sistemu.

Član 55
Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu 1. avgusta 2018. godine.

Prof. Dr. Flamur Mrasori

Predsednik Odbora Centralne Banke

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVO
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Pismo saglasnosti za učešće u Međubankarskom platnom sistemu - MPS

Ovim pismom saglasnosti učesnik je saglasan sa sledećim kriterijumima:

1. Učesnik će poštovati i sprovoditi uredbu MPS sistema i odgovarajuća operativna uputstva;
2. Učesnik potvrđuje prijem kopije Uredbe o MPS-u i da je upoznat sa uputstvima za korišćenje MPS-a;
3. Učesnik se obavezuje da neće negativno uticati na efikasnost MPS-a i na integritet poslatih i primljenih platnih transakcija, poravnanje tih transakcija ili ugrožavanja sistema MPS-a;
4. Učesnik preuzima obavezu plaćanja naknada i drugih obaveznih plaćanja određenih u okviru odgovarajuće regulative CBK-a;
5. Prava i obaveze predviđene ovim pismom saglasnosti ne odnose se samo za sistem MPS-a, već važe i za sve druge učesnike koji su se složili da poštuju i sprovode Uredbu o MPS-u, relevantne sporazume i uputstva;
6. Učesnik putem ovog dokumenta ovlašćuje CBK da upravlja svojim računima održanim u MPS-u u cilju pravilnog funkcionisanja ovog sistema;
7. Za korišćenje sistema MPS-a učesnici moraju popuniti aplikaciju kao u nastavku:

Aplikacija za učešće u MPS-u	
Za:	Odeljenje platnog sistema Centralna banka Republike Kosovo
Od:	Naziv podnosioca aplikacije:
	Mesto:
	Broj biznisa:
	Adresa centralne kancelarije:
	SWIFT BIC:
	Račun za poravnanje:
	Kontakt osoba za operacije u platnim sistemima:

	Broj telefona:	
	Broj faksa:	
	E-mail:	
	Kontakt osoba za IT usluge	
	Broj telefona:	
	Broj faksa:	
	E-mail:	
	Poželjni datum početka: <i>(Ovo je poželjni datum od kada podnosilac aplikacije želi da počne korišćenje MPS-a)</i>	

Potpis učesnika:

Puno ime direktora:	Potpis:	Datum:

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVO
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Aplikacija za korisnike i e-token		
Za:	Odeljenje platnog sistema Centralna banka Republike Kosovo	
Od:	Naziv učesnika	
	Ime kontakt osobe:	
	Broj telefona	
	E-mail:	
Podaci o vrsti zahteva i korisniku		
Vrsta zahteva:	☐ <i>Otvaranje korisnika</i> ☐ <i>Novi e-token</i> ☐ <i>Zatvaranje korisnika</i> ☐ <i>Ponovno instaliranje sertifikata u E-token</i> ☐ <i>Dostava E-token</i>	
Sistem:	☐ <i>ATS</i> ☐ <i>PO</i>	
Ime korisnika:		
Korisnik/username		
Vrsta korisnika	☐ <i>Operator</i> ☐ <i>Administrator</i>	
Pozicija i radno mesto:		
E-mail i telefon		
Ostali detalji o zahtevu, opravdanost		
Podaci o osobi koja odobrava zahtev učesnika		
Ime i pozicija:	Potpis:	Datum:
Odobrenje od CBK-a		
OPS:	OIT:	Datum:

